

E. Clug, C. Orff

CARMINA BURANA

.....

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ

AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE

Ljubljana, **20. 6. – 3. 9. 2023**

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2023 je župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič. / *The Honorary Patron of the 2023 Ljubljana Festival is the Mayor of the City of Ljubljana, Mr Zoran Jankovič.*

Četrtek, 22. junij 2023, ob 21.00
Thursday, 22 June 2023, at 9.00 pm
Poletno gledališče Križank / Križanke Summer Theatre

E. Clug, C. Orff

CARMINA BURANA

Cantiones profanae cantoribus et choris cantandae comitantibus instrumentis atque imaginibus magicis

Posvetne pesmi, ki jih ob magičnih podobah pojejo solisti in zbor ob spremljavi glasbil

Glasba / Music: **Carl Orff**

Izvirna besedilna predloga / Original text: **Codex Buranus**

Priredba libreta / Libretto adaptation: **Carl Orff, Michel Hofmann**

Koreograf / Choreographer: **Edward Clug**

Dirigent / Conductor: **Simon Krečič**

**Simfonični orkester SNG Maribor /
SNG Maribor Symphony Orchestra**

Koncertna mojstrica / Concert master: **Oksana Pečeny Dolenc**

Zbor Opere SNG Maribor / Choir of the Opera SNG Maribor

Zborovodkinja / Choirmaster: **Zsuzsa Budavari Novak**

Korepetitorji / Répétiteurs: **Robert Mraček, Sofia Ticcki**

Slovenska prepesnitev libreta / Slovene rendition of libretto:

Benjamin Virc

Asistenta koreografa / Choreographer assistants: **Sergiu Moga,**

Tijuana Križman Hudernik

Scenograf / Set designer: **Marko Japelj**

Kostumograf / Costume designer: **Leo Kulaš**

Oblikovalec luči / Light designer: **Tomaž Premzl**

Inšpicient / Stage manager: **Matjaž Marin**

Pevski solisti / Solo voices:

Petja Ivanova, sopran / soprano

Martin Sušnik, tenor

Davor Nekjak, bariton / baritone

Plesalci / *Dancers:*

Catarina de Meneses, Tijuana Križman Hudernik, Ines Urošević, Evgenija Koškina, Tetiana Svetlična, Ema Perić, Hristina Stojčeva, Asami Nakashima, Mirjana Šrot, Satomi Netsu, Olesja Hartmann Marin, Mina Radaković, Monja Obrul, Tea Bajc, Beatrice Bartolomei, Nuša Urnaut Yuya Omaki, Sytze Jan Luske, Gaj Žmavc, Mircea Golescu, Davide Buffone, Matteo Magalotti, Tomaž Abram Viktor Golub, Lucio Mautone, Christopher Thompson, Alexandru Pilca, Aleksandar Trenevski, Andrea Schifano, Maro Vranarič, Luka Ostrez

.....

C. Orff: Carmina Burana, scenska kantata za soliste, zборе in orkester / *scenic cantata for soloists, choruses and orchestra*

Fortuna, vladarica sveta. O Fortuna / *Fortuna Imperatrix Mundi. O Fortuna*

Fortune rane trpke so / *Fortune plango vulnera*

I. Spomladi. Vedrih lic spomladnih dni / *I. Primo vere. Veris leta facies*

Sonce gorko greje vse / *Omnia Sol temperat*

Glej, čaščena / *Ecce gratium*

Na jasi. Ples / *Uf dem Anger. Tanz*

Gozd zeleni že brsti / *Floret silva nobillis*

Kramar, daj mi barve brž / *Chramer, gip die varwe mir*

Rej / *Reie*

Če bil svet bi tudi moj / *Were diu werit alle min*

II. V taverni. Divja jeza v meni vre / *II. In taberna. Estuans interius*

Pečenega laboda pesem / *Cignus ustus cantat*

Jaz sem opat / *Ego sum abbas*

Ko v taverni sami ždimo / *In taberna quando sumus*

III. Ljubezni dvor. Amor leta sem in tja / *III. Cour d'amours. Amor volat undique*

Dan in noč in čisto vse / *Dies, nox et omnia*

Stala je dekla / *Stetit puella*

Sredi mojega srca / *Circa mea pectora*

Ko fant si najde deklico / *Si puer cum puellula*

Pridi, pridi, pridi / *Veni, veni, venias*

Ko duša je / *In trutina*

Zdaj je čas veselja / *Tempus est iocundum*

Najdražji moj / *Dulcissime*

Blanziflor in Helena. Zdrava najprekрасnejša / *Blanziflor et Helena.*

Ave formosissima

Fortuna, vladarica sveta. O Fortuna / *Fortuna Imperatrix Mundi. O Fortuna*

Nemški skladatelj **Carl Orff** (1895–1982) je eden tistih skladateljev, ki je postal mednarodno prepoznaven v času nacizma. Bil je velik nasprotnik režima, ki je naivno verjel, da je glasba avtonomna in se strogo ločuje od politike, ter tako ostal v Nemčiji, ko so vsi drugi odšli. Kantato *Carmina Burana* je začel pisati pri 38 letih in jo dokončal pri 42. Po premieri leta 1937 v Frankfurtu je v trenutku postala izjemna uspešnica. Orff je povezal srednjeveška besedila, sorodna pesmim *goliardov*, v privlačen cikel, ki ga označuje preprosto neomodalni idiom. Navdih je črpal iz estetike Igorja Stravinskega, ljudskih pesmi, napevov in srednjeveških duhovnih pesmi. Ustvaril je monumentalni navidezno srednjeveški slog z ostinati, strofičnimi ponavljanji, harmonsko statičnostjo, repeticijami in recitativnostjo.

Kantata ***Carmina Burana*** združuje petindvajset magičnih slik oziroma stavkov, v katerih se v srednjeveških besedilih iz Benediktbeuern prepletajo zgodbe o ljubezni, predajanju užitek, popivanju, ljubljenju, hrani, igranju na srečo. Besedila v latinščini, stari nemščini in stari francoščini govorijo o pomladi, minljivosti življenja in sreči. So komična, ironična, tragična, erotična ..., s svojim satiričnim pogledom uprta proti vladarjem in cerkvi. Čeprav delo nosi podnaslov *Posvetne pesmi*, je zasnovano kot glasbeno-gledališka predstava – scenska kantata, v kateri je poleg petja in glasbe tudi ples. Napisal ga je za tri soliste (sopran, tenor in bariton), veliki, mali in fantovski zbor, obsežen orkester s povečanim številom pihal, trobil, tolkal in timpanov, celesto, dvema klavirjema in godali.

Besedila Carmin Buran so v srednjem veku pisali potujoči učenjaki in duhovniki, ki so opustili svojo službo, tako imenovani *goliardi*. Ohranila so se v rokopisu iz 13. stoletja v bavarskem samostanu blizu mesta Oberammergau, kjer so jih leta 1803 odkrili. Ta kraj je še danes znan po skoraj štiri stoletja stari tradiciji uprizorjanja pasijonskih iger. Burana je latinski neologizem za Beuern, kasneje Bayern, Bavarska v slovenščini.

Zborovski uvod *Fortuna imperatrix Mundi* (*Fortuna, cesarica sveta*) govori o nenehno vrtečem se kolesu sreče, ki človeka povzdigne samo zato, da bi ga nato spet zbil na tla. Drugi deli so razdeljeni v tri neenakomerne sklope. *Fortuni, cesarici sveta* sledi *Primo vere* (*Spomladi*), osem živahnih in razigranih slik. Zadnjih pet skladb tega sklopa je povezanih pod naslov *Uf dem Anger* (*Na jasi*). Uvede jih ples za orkester, ki preide v lahkoten valček za veliki in mali zbor, sledi ljubezenska pesem, ki jo zapojeta zbora ob spremljavi zvoncev in viol. Tridelno zaokroženi ples v obliki ABA se prevesi v *Allegro molto*, ta v kratek *Allegro*, ki ga uvedejo fanfare. Dogajanje se preseli v notranjost, *In taberna* (*V gostilni*). Ta del sestavljajo štiri posvetne pesmi, ki hvalijo lakomnost, požerušvo in pijanost, obujajo spomine na ljubezenske dogodivščine ... Vmes zapoje labod, ki med pečenjem na ražnju obžaluje svojo

smrtnost, za konec tega dela se oglasi pijan opat, kar povzroči burno prerivanje med zakajenimi moškimi pevci. Zaključni, tretji sklop v desetih delih z naslovom *Cour d'amours (Ljubezni dvor)* se nagiba k večji jedrnatosti; a tudi ko glasba zveni trezno, so podtoni erotični, začne se s fantovskim zborom in zaljubljeno deklico (sopran). Oglasi se bariton, ki obupano dvori. Sopranistka nadaljuje s pesmijo *Stetit puella* o lepem dekletu v rdeči tuniki. Baritonist poje o načrtnem zapeljevanju, kar privede v komično srečanje fantovskega zbora in deklice, a cappella. Sopranistka je v *In trutina* razpeta med ljubeznijo in skromnostjo, nakar glasbo preplavi romantično zlitje vseh in kulminira v čustveno izlitje *Dulcissime (Najdražji moj)*, ki ga zapoje sopranistka. Sklop *Ljubezni dvor* se sklene s sliko *Banziflor in Helena*, hvalnico Veneri, slavospevu tuzemskih radosti in čutil, ki zmaguje nad krepostjo in duhovnostjo. Delo sklene ponovitev *Fortuna, vladarica sveta* – kolo sreče, ki simbolizira tudi cikel življenja, nenehno ponavljanje, obnavljanje, umiranje-rojevanje.

Iz koreografove beležnice

Ideja, da bi na znamenito scensko kantato *Carmina Burana* Carla Orffa ustvaril koreografijo, se mi je po pobudi Ivana Cavallarija, umetniškega direktorja Velikega kanadskega baleta v Montrealu (Les Grands Ballets Canadiens de Montréal), sprva zdela milo rečeno nesmiselna, bržkone zaradi predsodkov, ki sem jih imel o naravi Orffove glasbe. Toda ob natančnejšem preučevanju glasbenega zapisa so se moji predsodki izkazali kot neutemeljeni, zato sem še danes hvaležen za to izkušnjo. Največji izziv je bil najti svoj smisel, svojo zgodbo znotraj Orffovega monumentalnega dela, in se izogniti odvečnemu podvojevanju tega, kar nekako »izpovesta« že besedilo in glasba. Gonilna sila koreografije je, sledeč vsebini različnih besedil iz srednjeveškega rokopisa *Codex Buranus*, paralelizem med cikli narave, zlasti med pomladnim prebujanjem narave, ter človeškim življenjem in poželenjem. Prav prebujanje poželenja v mladem telesu, ki hrepeni po prepovedanem in nedosegljivem (sadežu), predstavlja gibalno napetost popotovanja po štiriindvajsetih »spevih«. Oblika, ki se je spontano izrisovala, je bil krog, ki sovпада s krogom sreče iz prvega speva *O Fortuna* in ga ustvarja trideset plesalcev, pri tem pa prav vsak od njih teži k jedru te popolne naravne oblike. Bolj ko se krog oži, več napetosti in sile preveva njegovo jedro. S simboliko pregnetena Orffova scenska kantata je nedvomno še danes izredno priljubljeno delo, v katerem pa sem iskal predvsem spontane gibalne impulze, ki bi med razgrinjanjem glasbenega toka gledalca nagovorili in ga nevsiljivo vključili v ta nenehno vrteči se krog življenja, da bi lahko naš svet tudi in predvsem v teh časih velikih izzivov in osebne potrežljivosti na novo zaživel ter se prerodil skozi skupno gledališko izkušnjo. Že sama Orffova uglasbitev vrstno nadvse raznolikih pesmi ponuja tako rekoč nešteto interpretacij eksistencialnega vprašanja, kaj so pravzaprav sreča, življenje in ljubezen, izmed katerih ni nobene napačne – prav gotovo pa ni nobena

interpretacija edina pravilna in univerzalna. Veliki glasbeno-plesni projekt, ki na odru združuje kar sto trideset nastopajočih, tako plesalcev kot glasbenikov, med katerimi so tudi trije operni solisti – sopranistka Petja Ivanova, tenorist Martin Sušnik in baritonist Davor Nekjak –, ponuja tudi obilico dih jemajočih podob v scenografiji Marka Japlja. Ob negotovi prihodnosti gledališkega življenja si tako želim zgolj to, da bi si lahko predstavo čim prej ogledali obiskovalci v živo, saj so prav gledalci tisti, ki sklenejo naš krog, zato jih potrebujemo, da lahko naš svet ponovno zaživi v skupni gledališki izkušnji. (Edward Clug)

.....

Edward Clug, slovenski koreograf, umetniški vodja baleta Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru, se je rodil v Beiușu v Romuniji. Leta 1991 je diplomiral na državni baletni šoli v Cluj-Napoci in istega leta dobil prvi angažma v SNG Maribor. Več kot 30 let uspešno dela v državi, ki ga je posvojila. Kmalu je spoznal, da je področje, ki ga najbolj navdihuje, koreografija. Leta 2003 je postal umetniški vodja baleta. Leta 2005 je ustvaril odmevno uprizoritev *Radio & Juliet* na glasbo skupine Radiohead, ki je postala mednarodna uspešnica in pritegnila veliko pozornosti. Njegova edinstvena interpretacija *Sacre du Printemps (Pomladno obredje)* Igorja Stravinskega leta 2012 in uspeh, ki ga je dosegel njegov prvi pripovedni balet *Peer Gynt* leta 2015, sta ga opredelila kot enega najpomembnejših koreografov njegove generacije. Sledila so številna sodelovanja z baletnimi ansambli po svetu, obenem pa je krepil prepoznavnost in ugled mariborskega baletnega ansambla, ki ga je postavil na mednarodni plesni zemljevid. Tesno sodelovanje je razvil s Stuttgartskim baletom, s katerim trenutno pripravlja premiero nove različice baleta *Hrestač*. Stkal je tudi močne vezi s Zürškim baletom, kjer je leta 2018 ustvaril kritiško dobro sprejeti balet *Faust*. V zadnjih nekaj letih je začel sodelovati z Nizozemskim plesnim gledališčem, kjer je ustvaril več projektov za NDT2 in NDT1. K sodelovanju ga je povabil tudi Bolšoj balet v Moskvi, v katerem je uspešno oblikoval zahtevno uprizoritev mojstrovine Mihaila Bulgakova *Mojster in Margareta*. Za svoje delo je prejel več nacionalnih in mednarodnih nagrad, leta 2017 je bil nominiran za prestižno nagrado Benois de la Danse, leta 2019 pa za nemško gledališko nagrado Der Faust. Leta 2022 je prejel slovensko državno odlikovanje, srebrni red za zasluge, država Romunija pa mu je podelila medaljo za prispevek in zasluge na področju kulture.

Metka Sulič

NAPOVEDNIK / TO BE ANNOUNCED:

La Fura dels Baus

Ponedeljek–torek, 26.–27. junij 2023, ob 21.00

Monday–Tuesday, 26–27 June 2023, at 9.00 pm

Poletno gledališče Križank / *Križanke Summer Theatre*

BITI ALI NE BITI / TO BE, OR NOT TO BE

.....

Četrtek–petek, 29.–30. junij 2023, ob 21.00

Thursday–Friday, 29–30 June 2023, at 9.00 pm

Poletno gledališče Križank / *Križanke Summer Theatre*

PASTORALA ZA PLANET PASTORAL FOR THE PLANET

**OPERABALET
MARIBOR**
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
SLOVENE NATIONAL THEATRE
www.sng-mb.si

Sponzor / *Sponsor:*

BKS Bank

Izdal / *Published by:* **FESTIVAL LJUBLJANA**, junij / *June 2023*

Zanj / *For the Publisher:* **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja,
častni član Evropskega združenja festivalov / *General and Artistic
Director, Honorary member of the European Festivals Association*

Besedila / *Texts:* **METKA SULIČ**

Prevod / *Translation:* **AMIDAS, d. o. o.**

Oblikovanje / *Design:* **ART DESIGN, d. o. o.**

ljubljanafestival.si

www.facebook.com/ljubljanafestival

www.instagram.com/festival_ljubljana/

www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana

Glavni sponzor / General sponsor:

Sponzorji 71. Ljubljana Festivala / Sponsors of the 71st Ljubljana Festival:

Sponzorji posameznih prireditev / Sponsors of the individual events:

Glavni medijski sponzor / General media sponsor:

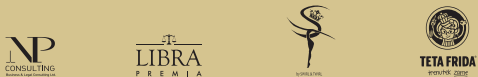
Medijski sponzorji / Media sponsors:

Uradna vina / Official wines:

Prijatelji Festivala Ljubljana / Friends of Ljubljana Festival:

Partnerji Ljubljana Festivala / Ljubljana Festival partners:

Uradni prevozniki / Transport partners:

Vstopnice / Tickets: ljubljanafestival.si, Eventim, blagajna Kržank, bencinski servisi / Kržanke Box Office, gas stations

Več informacij / More information: ljubljanafestival.si

Festival Ljubljana si pridržuje pravico do sprememb v programu in prizoriščih.
The Ljubljana Festival programme and venues are subject to change.